

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis Universa

Jansen, Leonard

Coloniæ Agrippinæ, 1725

Casus CXIV. De Excommunicationis materia, divisione, & ejus effectibus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39911

timè ferantur, servanda sunt sequentia. 1. Non statim, sed lentè & circumspèctè tentatis primùm aliis mediis ad censuras præsertim *excommunicationem* procedendum est, ut optimè monet *Trid. ss. 25. c. 3. de reform.* 2. Quamvis juxta *Pelliz. n. 78.* opus non sit præviâ monitione, si delictum & ipsa contumacia sit notoria, tamen reus semper præviè citari & audiri debet, aliàs sententia secuta est nulla, est communis cum *Suar. Nav. de Luca de benef. disc. 60. n. 70.* Sireus legitimè monitus & ci-

tatus persistat in sua contumacia, nominatim in eum fertur sententia, & ex tunc denuntiatio, hoc est censuræ executio & publicatio. Si censura sit incurta ipso jure, potest quidem Judex, non tamen tenetur talem denuntiare. Si verò quis sit nominatim excommunicatus ab homine, aut manifestus percussor clerici, eum iudex obligatur denuntiare; sit autem denunciatio publicè in Ecclesiis, & exposit in scriptis affigitur ad portas Ecclesiarum. *La Croix à num. 75.*

CASUS CXIV.

De Excommunicationis materiâ, divisione, & ejus effectibus.

Brentius dubitat. 1. Quid sit Excommunicatio major, & minor. 2. Tolerati, & non tolerati. 3. Quid de percussione Clerici, qualiter debeat esse notoria. 4. Quid si in uno loco sit notoria, non in altero. 5. Quando incurratur excommunicatio minor. 6. Quis sit ejus effectus. 7. An excommunicatus toleratus Sacramenta conferre possit. 8. An suscipere. 9. Quibus suffragiis privetur. 10. An interesse queat officiis divinis, & quibus. 11. An possit excommunicare, presentare, eligere, conferre beneficia, vel ea accipere, matrimonio assistere. 12. An queat esse Judex, Advocatus, actor, Procurator, te-

stis. 13. Quibus prohibitum sit cum eo communicare. 14. An privetur sepultura Ecclesiastica. Pro resolutione.

QUÆR. I. Quid & quotuplex sit excommunicatio?

1. Excommunicatio est censura privatis vel separans hominem à Communionem Ecclesiæ: est autem excommunicatio duplex, major & minor, minor tantum privat usu passivo Sacramentorum; major, quæ etiam Anathema dicitur, privat omni communionem, usu scilicet activo & passivo Sacramentorum, communibus Ecclesiæ suffragiis, indulgentiis, & multis aliis, de quibus infra. In Jure quoties simpliciter dicitur: *sub excommuni-*

Kk 2

cacione

- carione*, semper intelligitur major, quamvis ceteroquin in odiosis & pœnalibus mitior fieri debeat interpretatio, nisi jus expressè aliter statuatur. *c. si quem 59. de sentent. excom. in 6 Eng. n. 29. h. t.*
2. Excommunicatus excommunicatione majore alius est toleratus, quem non tenemur vitare; alius est non toleratus, quem ex præcepto Ecclesiæ vitare obligamur; hodie post X Martini V. *ad evitanda scandala* nemo est vitandus, nisi notorius Clerici percussor, & is, qui est nominatim excommunicatus, & ut talis publicè denuntiatus, hoc est, verbo vel scripto in loco publico, ad quem populus convenire solet, promulgatus: nec sufficit, quòd publicè condemnatus sit criminis, v. g. hæreleos, cui annexa est excommunicatio, sed ipsa pœna excommunicationis debet publicè denuntiari, non enim ut criminofus, sed ut publicè & nominatim excommunicatus est vitandus. *Dicast. d. 2. n. 393.*
3. Ad hoc, ut percussor Clerici debeat vitari, non sufficit, quòd percussio sit notoria notoreitate juris per confessionem, probationem aut condemnationem in judicio, sed debet esse notoria notoreitate facti, ita ut factum non possit aliquà tergiversatione, nec aliquo juris suffragio excusari, ut habet Concilium Constantense: hinc quamvis unus, aut etiam duo vel tres alii viderint percussorem fieri, propterea non est obligatio percipientem vitandi. *Laym. hic c. 4. n. 2.* Idem est, si percussio facta sit in privata domo, v. g. coram 7. aut in Conventu Religiosorum, ut probabi-

liter docet *Dicast. n. 427.* Ratio est quia factum nondum est simpliciter notorium, & pœnalia strictè interpretanda sunt, nec sufficit fama publica, nisi orta ex evidentia facti per testes oculos, imò quamvis factum esset satis notorium, si tamen percussor aliquo juris suffragio se excusare possit, dicendo v. g. se vim vi repulisse, se ex vehementi passione iræ, vel ex ignorantia Status Clericalis percussisse, talis non esset vitandus: *Dicast. n. 429. Pirrh. num. 114.* Hinc *Pignat. l. 4. Consult. 133.* dicit regulariter requiri, ut talis percussor per judicem denuntietur, aliàs poterit aliquà tergiversatione vel excusatione celari.

4. Si percussio vel denuntiatio excommunicationis in uno loco sit publica, in alio autem occulta, in loco, ubi est publica, publicè, in occulto, occultè vitandum esse dicunt *Henriq. Vasq. Eng. n. 50.* sed verius est, nullo modo esse vitandum extra locum publicitatis, *Avila, Sanch. Durand. apud Lenr. l. 5. q. 561.* quia solus publicus percussor & denuntiatus excommunicatus est vitandus, sed in tali loco non est publicus excommunicatus neque denuntiatus, ergo. *De percussore Clerici ex professo agam Casu seq. q. 1. & seq. 5.* Non toleratus tandiu est vitandus, usquè dum verosimiliter constet eum esse absolutum, & quidem in hac parte ipsi excommunicato, si ceteroquin sit vir fide dignus, credi potest. *Nav. Dicast. n. 406.*

QUÆR.

5. QUÆR. II. Quid circa Excommunicationem minorem?

R. I. Excommunicatio minor tum solum in curritur, quando quis in sacris vel politicis communicat cum excommunicato non tolerato, communicare autem cum non tolerato in rebus sacris est mortale, nisi parvitas materiæ excuset; communicare in politicis, si absit scandalum, est plerumque veniale, nihilominus propter hujusmodi veniale incurritur minor Excommunicatio. *Laym. c. 3. n. 4.*

6. Effectus primarius Excommunicationis minoris est privare usu passivo Sacramentorum, hinc, qui ante impetratam absolutionem (quam quivis Sacerdos approbatus dare potest,) Sacramentum aliquod in Excommunicatione minore suscipit, peccat mortaliter, quia agit contra præceptum Ecclesiæ in materia gravi, ut habet communis & certa. Econtra Sacramenta activè ministrare cum Excommunicatione minore, juxta *Castrop. Lay. l. c.* est veniale, juxta alios nullum, quia Ecclesia illis solum usum Sacramentorum prohibet, non administrationem, & in odiosis non est facienda extensio, ideoque Celebrans in tali excommunicatione *inc. f. celebret.* dicitur peccare mortaliter, non quia conficit, sed quia suscipit Sacramentum. 3. Ignorans vel bonâ fide non recordatus Excommunicationis minoris validè suscipit omnia Sacramenta, si tamen malâ fide procedat, Sacramentum pœnitentiæ suscipiet invalidè, non verò cætera, quia suscipiendo actu peccat graviter contra prohibitionem Eccle-

siæ, ideoque non habet dolorem & propositum, quæ requiruntur ad valorem pœnitentiæ. 4. Alter effectus quasi indirectus est, quod in minore Excommunicatione beneficia uti & electio licitè acceptari aut conferri non possint, & electio aut collatio facta saltem est irritanda, si quis scienter electus vel se eligi passus est. *Castrop. supra Pirh. l. 5. l. 39. n. 23.*

7. QUÆR. III. Quales effectus habeat Excommunicatio major?

R. Seqq. 1. Privat usu activo Sacramentorum, ita quidem, ut excommunicatus non toleratus in solo casu extremæ necessitatis Sacramenta licitè conferre possit, semper tamen confert validè, quamvis mortaliter peccet, excepto Sacramento pœnitentiæ, quod invalidum est defectu jurisdictionis, quam sustulit Ecclesia à non tolerato. Econtra toleratus, si à fidelibus requiratur, & licitè & validè confert, quia Concilium Constantiense & X Mart. V. permittit, si fideles communicare cum tolerato: si tamen se sponte ingerat & Sacramenta non requisitus conterat, peccat mortaliter, quia dicta extravagans non intendit favere excommunicatis, sed solum fidelibus, imò ex communiore sententia contra *Sanch* ipsi fideles peccant petendo Sacramenta ab excommunicato, si ab alio commodè habere possint, quia hæc videtur esse mens Concilii Constant. *Eng. n. 63. Laym. Pirh. à n. 13.* Deinde excommunicati extra casus permisos exercentes actus Ordinis, fiunt irregulares, & si in Excommunicatione infordescant, hoc est,

Kk 3 cum

3. cum pertinacia & contemptu toto anno persistant, fiunt suspecti de hæresi, & contra eos ut tales procedi potest. *Trid. Sess. 25. c. 9.* 2. Privat usu passivo Sacramentorum, ita ut excommunicatus Sacramentum quodcunque ante absolutionem suscipiens peccet mortaliter, sive sit toleratus, sive non. Imò Sacramentum Pœnitentiæ suscipiunt invalidè, quia accedunt cum actuali affectu ad peccatum, nisi excuset ignorantia invincibilis, metus mortis, gravis infamia, vel alterius magni mali, cum tanta enim jactura non videtur obligare pia Mater Ecclesia. *Avil. Suar. Coning. Laym. c. 2. n. 1.* & quamvis Confessarius teneatur primò absolvere à censura, si possit, tamen absolutio à peccatis, etiam manente censurâ, est valida, modò adsint omnia requisita ex parte pœnitentis. *Nav. Tolet. Dian. Pirrh. n. 15. V. cas. 98. n. 6.* Tene-ri excommunicatum petere absolutionem, ut satisfaciat præcepto annuæ Confessionis vel Communionis, dixi *cas. 6. n. 18.* 3. Privat etiam toleratum omnibus suffragiis, sacrificiis, precibus, indulgentiis &c. quæ nomine Ecclesiæ Fidelibus applicantur. *c. à nobis 28. & c. sacris 48. de sentent. excom.* idque probabilius tenet, etiam si per contritionem à culpa & contumacia respiscat. *Ratio est,* quia hæc pœna non per contritionem, sed per absolutionem Superioris tollitur. Dixi *suffragiis*, quæ nomine Ecclesiæ &c. nam privatæ preces, uti & Memento in Missa iis applicari possunt.
10. 4. Excommunicati prohibentur interesse divinis officiis, quæ nomine Ec-

clesiæ publicè & solemniter fiunt, puta Sacrificio Missæ, publicæ Horarum Canoniarum recitationi, Processioni &c. quamvis privatim orare vel Concionem audire in Ecclesia, dum in eâ nullum Officium celebratur, excommunicatis non sit prohibitum. *c. responso 43. de sent. excom. c. ult. eodem in 6.* Neque exculantur excommunicati à recitandis privatim Horis Canonicis, quamvis nullos in pœnam fructus percipiant, hoc enim provenit ex eorum culpâ. *Tann. Lay. l. c. 5.* Non toleratus privatur omni usu & exercitio jurisdictionis spiritualis, ita ut validè non possit excommunicare, absolvere, præsentare, instituere, eligere, leges aut sententiam ferre, alteri jurisdictionem delegare &c. & quia non tolerato beneficium obrinet, habetur pro intruso, teneturque beneficium dimittere; matrimonio tamen validè assistit, vel alteri hanc potestatem delegat Parochus non toleratus, suspensus, degradatus, schismaticus, quia assistere vel dare licentiam assistendi non est propriè, actus jurisdictionis, sed tantum est præstare suam solemnem præsentiam actui. *Plarimi cum La Croix l. 6. p. 3. n. 729.* Econtrà toleratus, quamvis hæc faciat illicitè, si non requiratur, tamen acta illius sunt valida, nisi per oppositam exceptionem repellatur. *Laym. Pirrh. n. 18.* quia non caret jurisdictione, nec prohibetur communicare cum Fidelibus, saltem si requiratur; atamen Excommunicato etiam tolerato nullum beneficium, etiam per electionem sive per præsentationem, resignationem

11.

aut

aut aliter conferri potest, etsi ipse conferens vel etiam acceptans nesciat se esse in excommunicatione, quia ignorantia non supplet invaliditatem actus. Verum de his vide *cas. 77. n. 21. cas. 79. n. 6. cas. 80. n. 19. 6.* Excommunicatus nequidem in iudicio seculari potest esse iudex, advocatus, procurator, actor, testis aut tabellio, adeo quidem, ut omnia acta vitandi sint nulla, quia caret jurisdictione, & iudex vitandus ex officio à iudicio repellere debet, quia non potest cum eis communicare; toleratus verò, cuius excommunicatio est publicè nota, à iudice repellì potest, si tamen à iudice non repellatur, nec reus contra eum excipiat, ejus actus sunt validi. *Leur. q. 565. n. 8.* Possè autem reum in qualibet parte litis contra actorem excommunicatum excipere, non obstante, quòd hæc exceptio sit tantum delatoria, docet *Eng. n. 44.* modò excommunicatio intra 4. dies probari possit. De cætero excommunicatus quilibet ut reus in iudicio conveniri potest, ne ex delicto reportet commodum. 7. Excommunicatis prohibetur omnis communicatio spiritalis, civilis & politica, seu quævis humana societas cum Fidelibus, ita ut non solum peccent excommunicati utentes consortio Fidelium, sed etiam ipsi Fideles graviter vel leviter pro qualitate materiæ delinquant & Excommunicationem minorem incurrant, si citra necessitatem in spiritalibus vel civilibus cum non toleratis communicent. Hæc autem communicatio exprimitur vulgari hoc versu :

*Os, orare, vale, communicio, mensa
negatur.*

Per *Os* intelligitur omnis amica vel honorabilis salutatio, sive coram, per oscula, nutus, colloquia, amplexus, sive per literas & nuntium, juxta illud 2. Joan. 1. *Neque ei ave dixeritis,* ita ut juxta *Suar Laym. c. 2. n. 16.* illicitum sit, nec honoris causâ excommunicato assurgere vel caput detegere, nisi fiat per modum resalutationis, hanc enim dicunt esse licitam, cum sit quasi solutio debiti. Per *Orare* intelligitur omnis communicatio in orationibus & officiis publicis Ecclesiæ, in quibus non licet communicare cum excommunicato orandò vel canendo cum illo, aut audiendo Sacrum: si non toleratus se ingerat, volens v. g. cum aliis iateresse Sacrificio Missæ, debet moneri, & si sponte recedere nolit, expelli, aut si non possit, debent Fideles exire, & Sacerdos Canone nondum incepto abrumpere Sacrum, etiamsi populus obindè in die festo Sacrum non audiret. *Vale* comprehendit omnis generis valedictiones. *Communicio* prohibet omnem societatem per contractus, (quos tamen non invalidat,) per cohabitationem, simultaneum iter vel laborem, communem mensam aut lectum &c. intellige, si hæc non casu aut præter intentionem, sed ex societate aut familiaritate fiant. Hic autem notandum venit, quòd, ut dixi *q. 3.* communicatio in civilibus plerumque tantum sit veniale, in spiritalibus mortale, nisi excuset parvitas materiæ: imò sunt casus, in quibus nullum est peccatum

agere

agere cum excommunicatis non toleratis. 1. Si agatur de eorum conversione. 2. Si urgeat necessitas vel notabilis utilitas; sic licitè ab eo repeto debitum. 3. Excusat conjunctio vel subjectio; ex hoc capite licitè uxor agit cum marito excommunicato, filius cum patre, Religiosus cum Prælato, ut Prælatus seu Superior est. *Suar. Pirrh. n. 122. ideòque La Croix n. 215.* cum aliis dicit, Religiosum peccare mortaliter, si aliquid agat animo obediendi suo Prælato non tolerato, quia hoc esset cum eo communicare in spiritualibus, & contra gravem Ecclesiæ prohibitionem in ipso agnosce-
 14. lit excommunicatio. 8. Non toleratus privatur Ecclesiasticâ sepulturâ,

ita ut neque in loco sacro aut benedicto & ad sepulturam Fidelium destinato licitè sepeliri, vel à Clero solemniter ad sepulturam deduci, aut exequialia Sacra pro eo fieri possint, quia, cum quibus non licuit communicare in vitâ, cum iisdem nec post mortem communicare permissum est. *c. si Sacris 12. de sepult.* An, & quando sepulturâ Ecclesiasticâ privandi sint infantes, dubiè baptizati, negligentes Confessionem aut Communionem annuam, in actuali peccato, v. g. duello, ebrietate mortui, manifesti usurarii, raptores, concubinarij, item multa alia jus sepulturæ tam Regularium quàm Sæcularium concernentia, vide apud *Gob. tr. 5. c. 50. Eng. Pirrh. lib. 3. decret. tit. 28. La Croix l. 7. n. 235.*

CASUS CXV.

De Excommunicationibus reservatis.

Cato ex variis causis timet se excommunicationi obnoxium. 1. Quia adhuc impubes percussit Clericum. 2. Sed non portantem habitum clericalem, excommunicatum, degradatum, conjugatum, Eremitam, Novitium conversum. 3. Ex odio, levitate, ignorantia, ex causa defensionis. 4. Clericum ejusdem secum Ecclesiæ. 5. Clericum turpiter agentem cum sorore suâ. 6. Aquâ, luto conserpsit, frenum equi arripuit, in foveam impulit, vi vel fraude crumenam eripuit, chartas pietas ejus vestibus assuit. 7. Percussit volentem,

vel saltem percussorem non impedivit. 8. 9. 10. Dubitat, an possit absolvi ab Episcopo, si percussio sit vel non sit enormis, si Papam nequeat adire, vel percussio non sit publica, aut deducta ad forum externum. 11. An Superiores Regulares absolvere possint suos, & sæculares. 12. Quid si Religiosus percusserit Religiosum alteri Prælato subditum, vel Clericum sæcularem, vel contrâ. 13. Quid de excommunicatione ob haresin. 14. Quid de legente, imprimente, retinente libros hæreticos. 15. Quid, si Author habeatur pro Catholico, aut legatur sola Epistola vel Concio hæretica.